

Forsvarerbytte

27. mars 1998 var det formelt klart for forsvarerbytte i Birgitte Tengs-saken. Ut med Arvid Sjødin, inn med Sigurd Johan Klomsæt.

Sigurd Klomsæt ble portrettert for første gang i Aftenposten i 1991. Han rammet inn og hengte avisintervjuet på veggen på advokatkontoret i Lille Grensen i Oslo. Det ble sagt at han hadde et stort hjerte – og et stort ego. Sikkert var det at han hatet urett, og at han ville gjøre hva det måtte være for å få sine klienter frikjent, det la han aldri skjul på.

Som medforsvarer valgte Klomsæt kontorkollegaen Erik Nadheim. Nadheim var en helt annen type: mindre synlig, men hardt arbeidende, analytisk og uvanlig skrivefører. Klomsæt så på ham som sin største kritiker, og det gjorde ham helt uvurderlig. De utfylte hverandre svært godt. Det gjorde ingenting at Nadheim tidvis slet med stamming og derfor ikke var så godt egnet til å fremme saker for retten. Sigurd Klomsæt stammet slett ikke.

Klomsæts gode venn Arvid Sjødin hadde allerede før herredsretts-saken bedt ham om å være medforsvarer, men Klomsæt hadde vært nedsyltet i arbeid. Så ble Sjødins klient idømt 14 års fengsel i Karmsund herredsrett. Da Klomsæt var klar, ble Gunnar Øystein Helgevold løst fra sitt oppdrag som Sjødins medforsvarer.

Klomsæt ville være mer enn en medforsvarer. Oslo-advokaten elsket en fight, og han visste det ville blåse opp til storm før lagmannsretts-saken. Medieutspillene etter herredsrettsdommen hadde vært mange og krasse, og frontene mellom dem som mente at Espeseth var skyldig, og dem som mente at han var uskyldig, var steile.

Klomsæt hadde tett kontakt med jusprofessor Ståle Eskeland, som før domsavsigelsen hadde advart mot et justismord. Etter dommen kritiserte professoren retten for å ha trukket en uholdbar slutning om at uidentifiserbare hår ikke hadde noen bevismessig betydning. «Det er ikke vanlig å gå rundt med fremmede hår i sine egne (begge) hender», argumenterte jusprofessoren i Dagbladet. Han mente hårene med nødvendighet, isolert sett, måtte skape rimelig tvil med hensyn til om den domfelte var den skyldige. Fra statsadvokathold ble Eskeland kort før i samme avis omtalt som «et PR-kåt professororakel som ikke kjenner sin besøkelsestid». For Klomsæt var Eskelands tanker alltid velkomne, og han hadde satt særlig stor pris på Eskelands julehilsen dette året, der professoren hadde skrevet: «Jeg er glad du trer inn ved siden av Arvid Sjødin. Her er sterke motkrefter – uansett hvor svakt saken står sett med påtalemyndighetens øyne.»

I retten og i møte med journalister kunne Klomsæt fremstå som en stram mann. Uansett hva han mente, så mente han det kraftig. Det lå reinspikka engasjement bak, og de som kjente Klomsæt, visste at han ikke var like barsk på innsiden. I møte med klienter la han vekt på være menneskelig. De skulle ha all mulig grunn til å stole på nettopp *ham*.

Sigurd Klomsæt møtte Espen Espeseth for første gang i Haugesund fengsel 22. desember 1997. Espeseth fremsto som en ressurssterk og veltalende 20-åring. Han var sterkt kritisk til jobben Sjødin hadde gjort, og han ønsket innsyn i politietterforskerens dagboknotater. Inntil da hadde Sjødin overtalt ham til å vente fordi innholdet i dagbøkene «kunne slå begge veier». Den sjansen var Espeseth mer enn villig til å ta, og Klomsæt støttet ham i det.

Sjødin og hans forhenværende medforsvarer Gunnar Øystein Helgevold hadde foretatt egen etterforskning, i all hovedsak av Kurt Roger Jensen og gjengen hans. Det var likevel mange spor som, ifølge Klomsæt, var langt mer interessante. Da lagdommer Hanne Sophie Greve sa ja til at forsvarerteamet kunne engasjere egen etterforsker på myndighetenes regning, koblet Klomsæt straks privatetterforsker Harald Olsen på saken. Olsen hadde fortid fra Kripes og mange gode kontakter, blant annet i Scotland Yard. Verken Klomsæt eller Olsen var redde for å tenke stort, og sammen kom de frem til navnet Gísli H. Guðjónsson, en islandsk psykologiprofessor bosatt i London og kjent som verdens kanskje frem-

ste ekspert på falske tilståelser. Hva om de kunne få ham som sakkyndig vitne i ankesaken?

Klomsæt og Olsen brukte også mye tid på politiets nøkkelvitne, Anne Cecilie Bjerke. Hvordan kunne det være bevist at hun, slik retten hadde hevdet, hadde sett Espeseth klokken 01.45 på Litlabrua? Etter å ha gått gjennom nulldokumentene mente Olsen at mer enn 50 mennesker – inkludert Bjerkes mor – hadde passert Litlabrua i tidsrommet 01.10–01.40, der jenta angivelig skulle ha oppholdt seg med tre venner. Ingen hadde sett henne.

Privatetterforsker Olsen hadde god kjennskap til Kripos' arbeidsrutiner. Han hadde savnet Kripos' oversiktsrapport da han gikk gjennom sakens dokumenter, og hevdet at den alltid skulle gjøres tilgjengelig for forsvarerne. Forsvarerteamet begjærte deretter rapporten utlevert. Førstestatsadvokat Harald L. Grønlien var uenig. Han mente det ikke sto noe i rapporten som ikke kunne leses i sakens dokumenter. Begjæringen endte i lagretten og en enstemmig kjennelse om utlevering. Retten skrev at det ble «nærmest anstaltmakeri når man nekter innsyn i noe som hevdes å være betydningsløst, samtidig som det også påpekes at det er mer tilfeldighetene som avgjør om nevnte oversiktsrapport er med i saken».

Grønlien så heller ikke poenget i å utlevere Stian Elles dagbok. Førstestatsadvokaten hadde før endelig frigivelse gitt Sjødin noen små referater og kollegiale tips om at det fantes elementer i dagboken som ville gjøre forsvarergjeringen vanskeligere. Etter at dagboken ble utlevert, valgte Sjødin å trekke seg. Han mente han hadde latt seg forlede av Ståle Finsal til å tro at klienten var skyldig, og at han ville være til større nytte som vitne i saken enn som forsvarer.

Klomsæt var skeptisk til avgjørelsen. Det var utvilsomt en fordel at Sjødin hadde vært gjennom hele saken i herredsretten. Med Sjødin ute av bildet ville førstestatsadvokat Grønlien få en stor fordel. På den andre siden var Sjødin sliten og aller mest innstilt på å jobbe i kulissene i tillegg til å vitne. Klomsæt kunne bare love Sjødin én ting: Han kom til å kjøre ham like hardt i retten som enhver annen.

Temperaturen var i ferd med å stige foran ankesaken.